

สถานการณ์แร่ปี ๒๕๖๑

บุญญวัฒน์ ขุนอินทร์
กองบริหารจัดการวัตถุดิบอุตสาหกรรม

๑. สถานการณ์แร่ปี ๒๕๖๑

๑.๑ ประทานบัตร

ปัจจุบันมีประทานบัตรแร่ปี ๒๕๖๑ ที่มีอายุจำนวน ๕๖ แปลง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๘,๓๙๑ ไร่ โดยตั้งอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ พิจิตร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช (ตารางที่ ๑-๑)

ตารางที่ ๑-๑ ประทานบัตรแร่ปี ๒๕๖๑ ที่มีอายุในปัจจุบัน

จังหวัด	จำนวนประทานบัตรที่มีอายุ (แปลง)	พื้นที่ประทานบัตรรวม (ไร่)
นครสวรรค์	๒๒	๕,๓๙๗
พิจิตร	๓	๔๖๒
นครศรีธรรมราช	๑๐	๔๓๓
สุราษฎร์ธานี	๒๑	๒,๐๙๙
รวม	๕๖	๘,๓๙๑

ที่มา: ฐานข้อมูลประทานบัตร, กองบริการงานอนุญาต กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.)

๑.๒ การผลิต

ประเทศไทยมีการผลิตแร่ปี ๒๕๖๑ ใน ๔ จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิจิตร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยในปี ๒๕๖๐ มีการผลิตแร่ปี ๒๕๖๐ ประมาณ ๙.๒๕ ล้านตัน (ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๑.๑) ซึ่งคิดเป็นมูลค่า ๕,๙๖๑ ล้านบาท (ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๓.๗) โดยการผลิตในภาคกลางมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนการผลิตในภาคใต้มีแนวโน้มลดลง ทำให้ปัจจุบันมีสัดส่วนการผลิตระหว่างภาคกลางและภาคใต้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ ๔๘ : ๕๒ (ตารางที่ ๑-๒)

สำหรับปี ๒๕๖๑ จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น พบว่ามีการผลิตแร่ปี ๒๕๖๑ ในจังหวัดพิจิตร (ม.ค.-ธ.ค.), นครสวรรค์ (ม.ค.-พ.ย.), สุราษฎร์ธานี (ม.ค.-ต.ค.) และนครศรีธรรมราช (ม.ค.-พ.ค.) ไปแล้วประมาณ ๗.๐๙ ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๔,๑๘๐ ล้านบาท คาดว่าทั้งปี ๒๕๖๑ จะมีการผลิตแร่ปี ๒๕๖๑ ได้ใกล้เคียงกับปี ๒๕๖๐ คือ ประมาณ ๙.๒๕ ล้านตัน หรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ ๕,๙๖๐ ล้านบาท

ตารางที่ ๑-๒ ปริมาณการผลิตแร่ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๐ จำแนกตามจังหวัด

หน่วย: ล้านตัน

จังหวัด	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
นครสวรรค์	๓.๒๗	๓.๓๙	๓.๖๙	๓.๗๐	๓.๘๔	๓.๙๔
พิจิตร	๐.๐๒	๐.๑๓	๐.๔๕	๐.๔๐	๐.๕๐	๐.๕๓
นครศรีธรรมราช	๑.๙๕	๒.๒๒	๑.๔๗	๒.๐๓	๑.๓๓	๑.๓๖
สุราษฎร์ธานี	๖.๒๑	๖.๖๔	๖.๘๓	๕.๑๓	๔.๗๔	๓.๔๒
ภาคกลาง	๓.๒๙	๓.๕๓	๔.๑๔	๔.๑๐	๔.๓๔	๔.๔๗
ภาคใต้	๘.๑๕	๘.๘๖	๘.๓๐	๗.๑๖	๖.๐๖	๔.๗๙
รวมทั้งประเทศ	๑๑.๔๕	๑๒.๓๘	๑๒.๔๕	๑๑.๒๗	๑๐.๔๑	๙.๒๕
มูลค่า (ล้านบาท)	๕,๖๖๖	๖,๓๕๙	๗,๒๐๕	๗,๐๔๐	๖,๙๑๐	๕,๙๖๑

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กพร.

๑.๓ ปริมาณสำรอง

จากการรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต (สรข.) ๑, ๔ และ ๕ พบว่า มีปริมาณสำรองแร่ปิซัมปี ๒๕๖๑ รวมทั้งประเทศประมาณ ๒๕๓.๒๓ ล้านตัน (ข้อมูล ณ ธ.ค. ๒๕๖๑) โดยแบ่งเป็นปริมาณสำรองแร่ปิซัมในภาคกลาง ๑๕๙.๑๖ ล้านตัน และภาคใต้ ๙๖.๗ ล้านตัน (ตารางที่ ๑-๓)

ตารางที่ ๑-๓ ปริมาณสำรองแร่ปิซัม ปี ๒๕๖๑ จำแนกตามเขต สรข.

หน่วย: ล้านตัน

สรข.	ประเภท	จำนวน	ปริมาณสำรอง
เขต ๑ สงขลา	เหมืองเปิดการ	๑๐	๑๒.๕๙
	เหมืองที่ยังไม่ได้เปิดการ	-	-
	คำขอประทานบัตร	๑๖	๖.๑ ^๑
	คำขอต่ออายุประทานบัตร	๑	๐.๔๒
	รวมในพื้นที่ เขต ๑ สงขลา		๑๙.๑๑
เขต ๔ ภูเก็ต	เหมืองเปิดการ	๑๕	๕.๖๘
	เหมืองที่ยังไม่ได้เปิดการ	๑	๐.๔๗
	คำขอประทานบัตร	๗	๑๙.๒๕
	คำขอต่ออายุประทานบัตร	๑	๒.๕๖
	รวมในพื้นที่ เขต ๔ ภูเก็ต		๒๗.๘๙
เขต ๕ พิชณุโลก	เหมืองเปิดการ	๑๑	๑๓๖.๕๕
	เหมืองที่ยังไม่ได้เปิดการ	๑	๔.๕๘
	คำขอประทานบัตร	๘	๑๘.๐๓
	คำขอต่ออายุประทานบัตร	-	-
	รวมในพื้นที่ เขต ๕ พิชณุโลก		๑๕๙.๑๖
รวมในพื้นที่ภาคกลาง			๑๕๙.๑๖
รวมในพื้นที่ภาคใต้			๙๖.๗
รวมทั้งประเทศ			๒๕๕.๘๖

ที่มา : กองบริการงานอนุญาต กพร.

หมายเหตุ : ๑. แสดงปริมาณสำรอง ๕ คำขอ จากทั้งหมด ๑๖ คำขอ

เมื่อพิจารณาถึงความมั่นคงของทรัพยากรแร่ปิซัมจากปริมาณสำรองแร่ปิซัมที่เหลืออยู่ โดยคำนวณ สัดส่วนปริมาณสำรองต่อการผลิต (Reserve to production ratio: R/P ratio) จากปริมาณการผลิตเฉลี่ย ๕ ปี (ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐) และปริมาณการผลิตในปี ๒๕๖๐ ของแต่ละภาค พบว่าสถานการณ์น่ากังวลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาคใต้จะสามารถผลิตแร่ปิซัมได้อีกเพียง ๗-๑๐ ปี ส่วนภาคกลางจะสามารถผลิตแร่ปิซัมได้อีก ๓๖-๓๙ ปี (ตารางที่ ๑-๔)

ตารางที่ ๑-๔ สัดส่วนปริมาณสำรองต่อการผลิตแร่ปิซัม

ภาค	ปริมาณสำรอง (ล้านตัน)	ปริมาณการผลิต (ล้านตัน)		R/P ratio (ปี)	
		เฉลี่ย ๕ ปี	ปี ๒๕๖๐	คำนวณจากการผลิต เฉลี่ย ๕ ปี	คำนวณจากการผลิต ปี ๒๕๖๐
ภาคกลาง	๑๕๙.๑๖	๔.๑๒	๔.๔๗	๓๙	๓๖
ภาคใต้	๙๖.๗	๗.๐๓	๔.๗๙	๗	๑๐

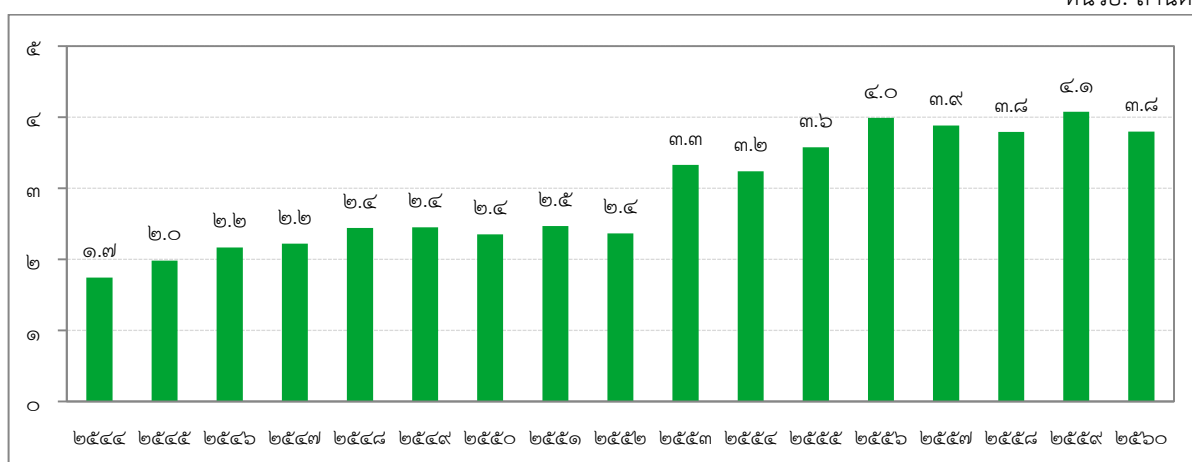
ที่มา : จากการคำนวณ

๑.๔ การใช้

แร่ใยหินจะถูกใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ เช่น ปูนซีเมนต์ แผ่นใยหินบอร์ด และปูนปลาสเตอร์ โดยแร่ที่ผลิตได้ในภาคกลางส่วนใหญ่จะใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และแผ่นใยหินบอร์ด ซึ่งมีโรงงานตั้งอยู่ในจังหวัดสระบุรีเป็นจำนวนมาก ขณะที่แร่ที่ผลิตได้ในภาคใต้ส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังต่างประเทศ การใช้แร่ใยหินภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ ทำให้สัดส่วนของการใช้แร่ใยหินภายในประเทศต่อการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนอยู่ที่ร้อยละ ๔๑ ในปี ๒๕๖๐ โดยมีปริมาณการใช้แร่ใยหินภายในประเทศเท่ากับ ๓.๘ ล้านตัน ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๖.๘ (แผนภูมิที่ ๑-๑) ส่วนเดือนมกราคมถึงมิถุนายนปี ๒๕๖๑ มีปริมาณการใช้แร่ใยหินในประเทศ ๒.๐๗ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันในปี ๒๕๖๐ (๑.๙๓ ล้านตัน) ร้อยละ ๗.๓

แผนภูมิที่ ๑-๑ ปริมาณการใช้แร่ใยหินในอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ

หน่วย: ล้านตัน

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กพร.

๑.๕ ค่าภาคหลวง

ในปี ๒๕๖๑ สามารถจัดเก็บค่าภาคหลวงจากแร่ใยหินได้มากเป็นลำดับที่ ๔ รองจากหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง และลิกไนต์ ตามลำดับ โดยจัดเก็บได้ ๒๕๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒.๘ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖.๗ ของค่าภาคหลวงแร่ทุกชนิด (ตารางที่ ๑-๕)

ตารางที่ ๑-๕ การจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ใยหิน ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๑

หน่วย: ล้านบาท

ค่าภาคหลวงแร่	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ค่าภาคหลวงแร่ใยหิน	๒๕๕	๓๐๒	๒๙๘	๒๗๕	๒๔๖	๒๕๓
ค่าภาคหลวงแร่รวม	๒,๙๖๙	๓,๑๕๕	๓,๐๔๐	๔,๕๐๒	๓,๘๓๗	๓,๗๘๗
สัดส่วนต่อค่าภาคหลวงแร่รวม	๘.๖%	๙.๖%	๙.๘%	๖.๑%	๖.๔%	๖.๗%

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กพร.

๒. สถานการณ์แร่ใยหินในตลาดโลก

๒.๑ การผลิต

จากประมาณการของ United States Geological Survey (USGS) คาดว่าในปี ๒๕๖๑ ทั้งโลกจะมีการผลิตแร่ใยหินประมาณ ๑๖๐ ล้านตัน โดยสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ผลิตแร่ใยหินรายใหญ่ที่สุดของโลก ๒๑ ล้านตัน รองลงมาคือ จีนและอิหร่าน ๑๖ ล้านตัน, ไทย ๙.๓ ล้านตัน และตุรกี ๙ ล้านตัน (ตารางที่ ๒-๑)

ตารางที่ ๒-๑ ประเทศผู้ผลิตรายปีปริมาณใหญ่ของโลก

หน่วย: ล้านตัน

ผู้ผลิต	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
สหรัฐอเมริกา	๑๖.๓	๑๑.๐	๑๕.๒	๑๗.๐	๒๐.๗	๒๑.๐
จีน	๑๒๙.๐	๑๒๙.๐	๑๓๐.๐	๑๓๐.๐	๑๕.๕	๑๖.๐
อิหร่าน	๑๕.๐	๑๓.๐	๑๖.๐	๑๖.๐	๑๖.๐	๑๖.๐
ไทย ^๑	๑๒.๔	๑๒.๔	๑๑.๓	๑๐.๔	๙.๓	๙.๓ ^๕
ตุรกี	๘.๓	๑๓.๘	๑๒.๖	๙.๐	๙.๐	๙.๐
โอมาน ^๒	๒.๘	๓.๔	๖.๓	๗.๙	๘.๔	n/a
ผลผลิตรวมทั้งโลก	๒๔๕.๐	๒๔๔.๐	๒๖๑.๐	๒๖๑.๐	๑๕๔.๐	๑๖๐.๐

ที่มา : USGS

หมายเหตุ : ๑. ข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กพร. โดยข้อมูลปี ๒๕๖๑ เป็นข้อมูลประมาณการ

๒. ข้อมูลจาก National Center for Statistics & Information of Oman (ยังไม่มีข้อมูลปี ๒๕๖๑)

๒.๒ การส่งออก

การวิเคราะห์สถานการณ์การส่งออกแร่ยิปซัมจะใช้ข้อมูลจาก Global Trade Atlas (GTA) ซึ่งมีข้อจำกัด ๒ ประการ คือ (๑) มีข้อมูลเฉพาะประเทศที่อยู่ในฐานข้อมูลเท่านั้น ทำให้ขาดข้อมูลการส่งออกแร่ยิปซัมของบางประเทศที่เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ เช่น โอมาน และ (๒) ข้อมูลการส่งออกแร่ยิปซัมของเกือบทุกประเทศจะรายงานในรหัสพิกัดศุลกากรของระบบฮาร์โมนไนซ์ (HS ๒๕๒๐๑๐) ซึ่งรวมการส่งออกแร่ยิปซัมและแอนไฮไดรต์ จึงไม่สามารถแยกวิเคราะห์เฉพาะแร่ยิปซัมได้

จากฐานข้อมูลของ GTA พบว่าในปี ๒๕๖๑ มีการส่งออกแร่ยิปซัมและแอนไฮไดรต์รวมกันประมาณ ๒๕.๕๙ ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑.๑ โดยไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ ๖.๖๓ ล้านตัน (แบ่งเป็น ยิปซัม ๕.๑๘ ล้านตัน และแอนไฮไดรต์ ๑.๔๕ ล้านตัน) รองลงมา คือ สเปน ๖ ล้านตัน, อิหร่าน ๔.๔๓ ล้านตัน, เม็กซิโก ๓.๖๑ ล้านตัน และแคนาดา ๑.๓๙ ล้านตัน ตามลำดับ (ตารางที่ ๒-๒)

ตารางที่ ๒-๒ ประเทศผู้ส่งออกแร่ยิปซัมและแอนไฮไดรต์รายใหญ่ของโลก

หน่วย: ล้านตัน

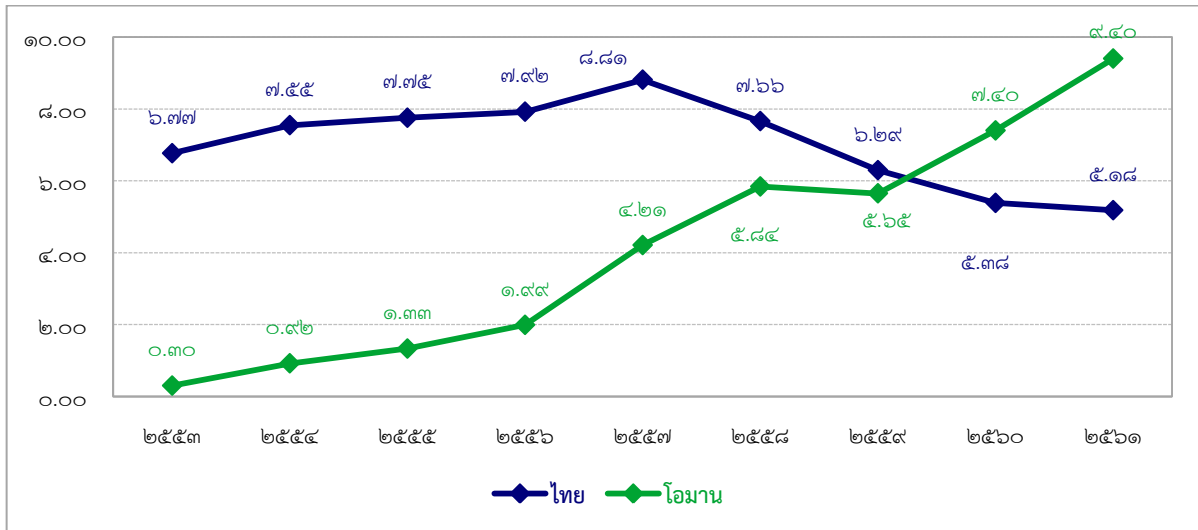
ผู้ส่งออก	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ไทย	๙.๑๒	๙.๘๗	๘.๗๑	๗.๖๐	๖.๗๙	๖.๖๓
สเปน	๓.๔๕	๓.๙๑	๔.๐๓	๕.๐๘	๕.๒๙	๖.๐๐
อิหร่าน	๑.๖๑	๑.๔๓	๑.๘๖	๓.๖๑	๔.๖๒	๔.๔๓
เม็กซิโก	๑.๐๖	๑.๐๑	๓.๕๓	๓.๒๘	๓.๕๕	๓.๖๑
แคนาดา	๑.๒๐	๑.๒๔	๑.๒๙	๑.๑๘	๑.๕๔	๑.๓๙
รวม	๑๙.๙๔	๒๑.๒๑	๒๓.๓๔	๒๔.๘๒	๒๖.๓๐	๒๖.๕๙

ที่มา: GTA

เมื่อพิจารณาเฉพาะการส่งออกแร่ยิปซัม พบว่าในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๙ ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีการส่งออกมากที่สุดเท่ากับ ๘.๘๑ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๗ จนกระทั่งเริ่มมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ จนลดลงเหลือเพียง ๕.๑๘ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๑ ส่วนโอมานเริ่มมีการส่งออกแร่ยิปซัมในปี ๒๕๕๓ โดยมีปริมาณการส่งออก ๐.๓ ล้านตัน และส่งออกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนสามารถส่งออกได้สูงถึง ๗.๔ ล้านตัน ในปี ๒๕๖๐ ทำให้โอมานกลายเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกแทนที่ไทยได้สำเร็จ และในปี ๒๕๖๑ ยังสามารถขยายการส่งออกได้มากถึง ๙.๔ ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง ๓๑ เท่าตัวจากปี ๒๕๕๓ (แผนภูมิที่ ๒-๑)

แผนภูมิที่ ๒-๑ ปริมาณการส่งออกแร่ดิบของไทยและโอมาน ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๑

หน่วย: ล้านตัน

ที่มา : ๑. ข้อมูลการส่งออกของโอมานปี ๒๕๕๓-๒๕๖๐ จาก บัญญวัฒน์ (๒๕๖๑) และปี ๒๕๖๑ จาก Omanobserver.om
๒. ข้อมูลการส่งออกของไทยปี ๒๕๕๓-๒๕๖๑ จาก GTA

๒.๓ สัดส่วนการส่งออกต่อการผลิต

สัดส่วนการส่งออกต่อการผลิตสะท้อนให้เห็นถึงขนาดของอุปทานส่วนเกินในแต่ละประเทศ จากข้อมูลในปี ๒๕๖๑ พบว่า จีน อิหร่าน สหรัฐอเมริกา และตุรกี ซึ่งเป็นผู้ผลิตแร่ดิบรายใหญ่ของโลก จะนำแร่ดิบทั้งหมดไปใช้ภายในประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ผลิตแร่ดิบอันดับที่ ๔ กลับมีสัดส่วนการส่งออกต่อการผลิตค่อนข้างสูง กล่าวคือ แร่ดิบมากกว่าร้อยละ ๕๕ จะถูกส่งออกไปขายในต่างประเทศ (ตารางที่ ๒-๓)

ตารางที่ ๒-๓ การผลิตและส่งออกแร่ดิบของประเทศผู้ผลิตและประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี ๒๕๖๑

ประเทศ	การผลิต (ล้านตัน) ^๑	การส่งออก (ล้านตัน) ^๒	สัดส่วนการส่งออกต่อการผลิต (%)
โอมาน	๘.๔๔ ^๓	๗.๔๐ ^๔	๘๗.๗%
ไทย	๙.๒๘ ^๕	๕.๑๘ ^๖	๕๕.๙%
สเปน	๗.๐๐	๖.๐	๘๕.๘%
อิหร่าน	๑๖.๐๐	๔.๔๓	๒๗.๗%
เม็กซิโก	๕.๔๐	๓.๖๑	๖๖.๘%
สหรัฐอเมริกา	๒๑.๐๐	๐.๐๔	๐.๒%
ตุรกี	๙.๐๐	๐.๑๑	๑.๒%
จีน	๑๖.๐๐	๐.๑๔	๐.๙%

ที่มา : ๑. ข้อมูลการผลิตใช้ข้อมูลจาก USGS (ยกเว้นไทยและโอมาน)
๒. ข้อมูลการส่งออกใช้ข้อมูลจาก GTA โดยเป็นการส่งออกรวมทั้งแร่ดิบและแอนไฮไดรต์ (ยกเว้นไทยและโอมาน)
๓. ข้อมูลการผลิตของโอมานเป็นข้อมูลปี ๒๕๖๐ จาก National Center for Statistics & Information of Oman
๔. ข้อมูลการส่งออกของโอมานเป็นข้อมูลการส่งออกเฉพาะแร่ดิบปี ๒๕๖๐ จาก Omanobserver.om
๕. ข้อมูลการผลิตของไทยเป็นข้อมูลประมาณการปี ๒๕๖๑
๖. ข้อมูลการส่งออกของไทยเป็นข้อมูลการส่งออกเฉพาะแร่ดิบปี ๒๕๖๑ จาก GTA

๓. การส่งออกแร่ปิซัมของไทย

๓.๑ การส่งออก

ปิซัมเป็นแร่ที่ไทยผลิตได้มากกว่าความต้องการใช้ภายในประเทศ ดังนั้น ไทยจึงเป็นประเทศผู้ส่งออกแร่ปิซัมสุทธิ โดยมีสัดส่วนการส่งออกต่อการผลิตมากกว่าร้อยละ ๕๕ ซึ่งปิซัมที่ส่งออกส่วนใหญ่จะเป็นแร่ที่ผลิตในภาคใต้ เนื่องจากมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศรองรับไม่มากนัก จึงส่งออกไปขายยังต่างประเทศ โดยในปี ๒๕๖๑ มีการส่งออกแร่ปิซัม ๕.๑๘ ล้านตัน (ลดลงจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๓.๗) คิดเป็นมูลค่า ๓,๑๕๕ ล้านบาท (ลดลงจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๘.๕)

ตารางที่ ๓-๑ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกแร่ปิซัม ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๑

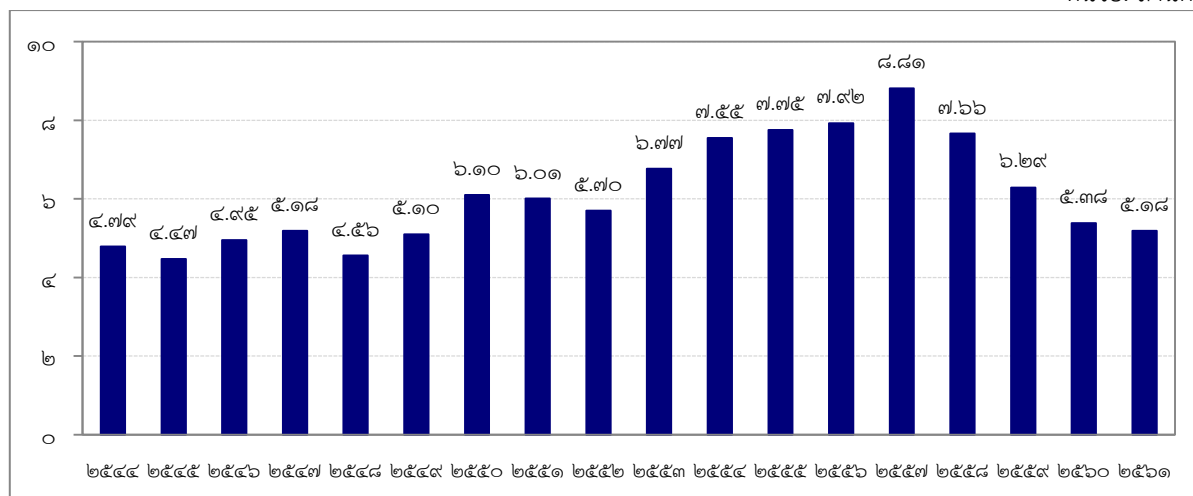
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ปริมาณ (ล้านตัน)	๗.๙๒	๘.๘๑	๗.๖๖	๖.๒๙	๕.๓๘	๕.๑๘
มูลค่า (ล้านบาท)	๔,๑๙๔	๕,๐๔๗	๔,๙๒๕	๔,๑๗๖	๓,๔๔๖	๓,๑๕๕
สัดส่วนการส่งออกต่อการผลิต (%)	๖๔.๐%	๗๐.๘%	๖๘.๐%	๖๐.๕%	๕๘.๒%	๕๕.๙%

ที่มา: GTA

เมื่อพิจารณาการส่งออกแร่ปิซัมของไทยในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่อง (แผนภูมิที่ ๓-๑) ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งออกแร่ปิซัมของโอมานที่เข้ามาเป็นคู่แข่งรายสำคัญในตลาดส่งออกหลักของไทย

แผนภูมิที่ ๓-๑ ปริมาณการส่งออกแร่ปิซัมของไทยปี ๒๕๔๔-๒๕๖๑

หน่วย: ล้านตัน

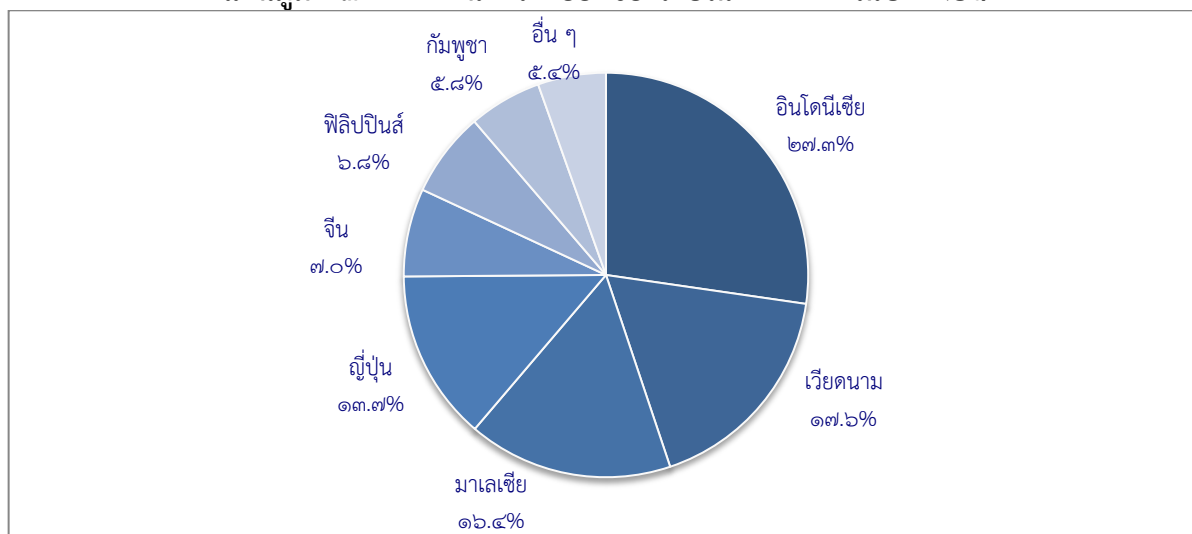

ที่มา: GTA

๓.๒ ตลาดส่งออกแร่ปิซัมที่สำคัญของไทย

ตลาดส่งออกแร่ปิซัมทั้งหมดของไทยอยู่ในภูมิภาคเอเชีย โดยในปี ๒๕๖๑ มีตลาดส่งออกที่สำคัญ ๔ อันดับแรก คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และญี่ปุ่น ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันประมาณร้อยละ ๗๔.๙ ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ จีน ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา ตามลำดับ (แผนภูมิที่ ๓-๒)

แผนภูมิที่ ๓-๒ สัดส่วนการส่งออกของไทยในตลาดหลักในปี ๒๕๖๑

ที่มา: GTA

การส่งออกแร่ปิโตรเลียมของไทยในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มหดตัวลงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านปริมาณและมูลค่า โดยในปี ๒๕๕๘ มีการหดตัวเฉพาะตลาดญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ และเริ่มหดตัวในทุกตลาดหลักตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ เป็นต้นมา สำหรับปี ๒๕๖๑ ปริมาณการส่งออกหดตัวในเกือบทุกตลาด ยกเว้นตลาดใหม่อย่างจีน และเกาหลี ที่ขยายตัวได้ค่อนข้างดีที่ร้อยละ ๑๒.๙ และ ๕๙.๔ ตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าการส่งออกหดตัวในเกือบทุกตลาดยกเว้นตลาดจีน และเกาหลี ที่ขยายตัวร้อยละ ๑๒.๗ และ ๔๙.๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๓-๒)

ตารางที่ ๓-๒ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกแร่ปิโตรเลียมในตลาดส่งออก ปี ๒๕๖๑ เทียบกับปี ๒๕๖๐

ตลาดส่งออก	๒๕๖๐		๒๕๖๑		การเปลี่ยนแปลง	
	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ล้านตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (%)	มูลค่า (%)
อินเดีย	๑.๔๐	๘๘๔	๑.๔๑	๘๔๘	๑.๓%	-๔.๑%
มาเลเซีย	๑.๐๒	๖๖๖	๐.๙๑	๕๗๔	-๑๑.๐%	-๑๓.๘%
เวียดนาม	๑.๑๑	๗๐๔	๐.๘๕	๕๑๑	-๒๓.๔%	-๒๗.๕%
ญี่ปุ่น	๐.๗๒	๔๖๕	๐.๗๑	๔๒๖	-๒.๐%	-๘.๔%
จีน	๐.๓๒	๒๑๒	๐.๓๖	๒๓๙	๑๒.๙%	๑๒.๗%
ฟิลิปปินส์	๐.๓๗	๒๓๗	๐.๓๕	๒๑๐	-๕.๖%	-๑๑.๖%
เกาหลี	๐.๑๙	๑๒๐	๐.๓๐	๑๘๐	๕๙.๔%	๔๙.๑%
อื่น ๆ	๐.๒๕	๑๕๗	๐.๒๘	๑๖๘	๑๔.๕%	๗.๑%
รวม	๕.๓๘	๓,๔๔๖	๕.๑๘	๓,๑๕๕	-๓.๗%	-๘.๕%

ที่มา: GTA

๓.๓ สภาพการแข่งขันในตลาดส่งออกหลัก

เนื่องจากในบางประเทศมีข้อจำกัดด้านข้อมูลที่ไม่สามารถจำแนกข้อมูลแร่ปิโตรเลียมและแอนไฮไดรต์ออกจากกันตามพิสัยการของระบบฮาร์โมนไนส์ได้ การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันจึงต้องพิจารณาในภาพรวมของแร่ทั้ง ๒ ชนิด โดยจะทำการวิเคราะห์จากปริมาณการนำเข้าของประเทศที่เป็นตลาดหลัก เฉพาะ ๕ ตลาดหลักที่มีข้อมูล (จากทั้งหมด ๗ ตลาด) ได้แก่ อินเดีย มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์

๓.๓.๑ ตลาดอินโดนีเซีย

ไทยครองส่วนแบ่งในตลาดอินโดนีเซียเกือบทั้งหมดมาโดยตลอด และมีส่วนแบ่งค่อนข้างคงที่ประมาณร้อยละ ๙๘-๙๙ จนกระทั่งการเข้ามาตีตลาดของโอมานในปี ๒๕๕๘ ทำให้ส่วนแบ่งตลาดเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง และในปี ๒๕๖๑ ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเหลือเพียงร้อยละ ๕๓.๙ โดยมีคู่แข่งสำคัญ คือ โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ และอิหร่าน ตามลำดับ (ตารางที่ ๓-๓)

ตารางที่ ๓-๓ ปริมาณนำเข้า ส่วนแบ่งตลาด และราคา ของไทยและคู่แข่งในตลาดอินโดนีเซีย

ผู้ส่งออก	ปริมาณส่งออก (ตัน)			ส่วนแบ่งตลาด (%)			ราคาเฉลี่ย
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๑
ไทย	๑,๖๙๒,๗๐๔	๑,๔๙๓,๖๗๓	๑,๔๖๔,๔๓๔	๖๙.๙%	๖๑.๖%	๕๓.๙%	๓๐.๒
โอมาน	๔๕๘,๔๖๕	๕๐๑,๐๘๓	๖๘๔,๐๙๙	๑๘.๙%	๒๐.๗%	๒๕.๒%	๒๗.๑
สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์	๐	๑๓๔,๘๑๙	๑๙๓,๔๙๘	๐.๐%	๕.๖%	๗.๑%	๒๘.๐
อิหร่าน	๒๖๘,๑๓๑	๒๗๐,๔๒๔	๑๘๐,๕๓๒	๑๑.๑%	๑๑.๒%	๖.๖%	๒๙.๕
ปริมาณนำเข้าทั้งหมด	๒,๔๒๑,๔๗๙	๒,๔๒๔,๗๘๗	๒,๓๒๖,๕๘๕	-	-	-	๒๙.๖

ที่มา: GTA (ราคาเฉลี่ยคำนวณจากมูลค่าการนำเข้าหารด้วยปริมาณ มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

๓.๓.๒ ตลาดมาเลเซีย

ตลาดมาเลเซียเป็นอีกตลาดหนึ่งที่ไทยสามารถครองส่วนแบ่งในตลาดได้เกือบทั้งหมดมาโดยตลอด มีส่วนแบ่งประมาณร้อยละ ๙๕-๙๙ จนกระทั่งเริ่มมีคู่แข่งเข้ามาตีตลาดในปี ๒๕๕๙ ได้แก่ อิหร่าน และสหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ ทำให้ส่วนแบ่งตลาดเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง และในปี ๒๕๖๑ ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเหลือร้อยละ ๘๕.๓ ลดลงจากร้อยละ ๙๓.๙ ในปี ๒๕๖๐ โดยสูญเสียส่วนแบ่งให้กับคู่แข่งสำคัญรายเดิมอย่างอิหร่านและสหรัฐอาหรับเอมิเรสต์ รวมถึงคู่แข่งรายใหม่ คือ โอมาน (ตารางที่ ๓-๔)

ตารางที่ ๓-๔ ปริมาณนำเข้า ส่วนแบ่งตลาด และราคา ของไทยและคู่แข่งในตลาดมาเลเซีย

ผู้ส่งออก	ปริมาณส่งออก (ตัน)			ส่วนแบ่งตลาด (%)			ราคาเฉลี่ย
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๑
ไทย	๑,๒๘๐,๑๕๓	๑,๑๙๗,๕๖๒	๑,๑๑๖,๒๒๕	๙๒.๙%	๙๓.๙%	๘๕.๓%	๒๔.๐
อิหร่าน	๕๑,๕๐๔	๔๔,๔๔๕	๙๙,๕๓๔	๓.๗%	๓.๕%	๗.๖%	๑๓.๓
สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์	๑๘,๒๐๐	๒๗,๘๐๕	๓๖,๓๘๓	๑.๓%	๒.๒%	๒.๘%	๓๖.๖
โอมาน	๖,๓๗๓	๔,๔๐๐	๓๓,๐๐๐	๐.๕%	๐.๓%	๒.๕%	๒๔.๐
ปริมาณนำเข้าทั้งหมด	๑,๓๕๖,๒๓๐	๑,๒๗๔,๗๑๔	๑,๓๐๗,๙๓๑	-	-	-	๒๓.๘

ที่มา: GTA (ราคาเฉลี่ยคำนวณจากมูลค่าการนำเข้าหารด้วยปริมาณ มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

๓.๓.๓ ตลาดญี่ปุ่น

ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดในตลาดญี่ปุ่นมาโดยตลอด มีส่วนแบ่งในตลาดประมาณร้อยละ ๗๑-๗๔ โดยมีคู่แข่งรายสำคัญ คือ เม็กซิโก จนกระทั่งการเข้ามาตีตลาดของโอมานในปี ๒๕๕๗ ทำให้สถานการณ์ของไทยในตลาดญี่ปุ่นเริ่มแยลง โดยปี ๒๕๖๑ ไทยมีส่วนแบ่งการตลาดลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๕๓.๑ (ตารางที่ ๓-๕)

ตารางที่ ๓-๕ ปริมาณนำเข้า ส่วนแบ่งตลาด และราคา ของไทยและคู่แข่งในตลาดญี่ปุ่น

ผู้ส่งออก	ปริมาณส่งออก (ตัน)			ส่วนแบ่งตลาด (%)			ราคาเฉลี่ย
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๑
ไทย	๑,๓๒๗,๑๗๖	๑,๒๘๖,๐๕๕	๑,๔๐๑,๓๖๗	๕๘.๘%	๕๑.๘%	๕๓.๑%	๓๔.๐
โอมาน	๕๑๑,๘๘๘	๘๖๒,๖๔๘	๙๒๘,๔๖๖	๒๒.๗%	๓๔.๗%	๓๕.๒%	๓๒.๒
เม็กซิโก	๔๐๖,๖๐๕	๓๐๗,๒๐๖	๒๘๔,๑๕๖	๑๘.๐%	๑๒.๔%	๑๐.๘%	๓๔.๙
อิหร่าน	๐	๑๘,๙๒๕	๑๙,๑๔๙	๐.๐%	๐.๘%	๐.๗%	๒๙.๔
ปริมาณนำเข้าทั้งหมด	๒,๒๔๕,๖๖๙	๒,๔๘๖,๘๗๘	๒,๖๓๕,๑๓๘	-	-	-	๓๔.๒

ที่มา: GTA (ราคาเฉลี่ยคำนวณจากมูลค่าการนำเข้าหารด้วยปริมาณ มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

๓.๓.๔ ตลาดจีน

ถึงแม้ว่าจีนจะเป็นผู้ผลิตแร็ปปซัมอันดับ ๒ ของโลก แต่ในขณะเดียวกันก็มีความต้องการใช้ในประเทศเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน โดยไทยเริ่มส่งออกไปยังจีนอย่างมีนัยสำคัญในปี ๒๕๕๗ และสามารถขยายตัวและครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่ตลาดของคู่แข่งสำคัญอย่าง อิหร่าน และโอมาน ทำให้ส่วนแบ่งตลาดในช่วง ๒ ปีหลังมีแนวโน้มลดลง โดยปี ๒๕๖๑ ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเหลือร้อยละ ๗๐.๗ (ตารางที่ ๓-๖)

ตารางที่ ๓-๖ ปริมาณนำเข้า ส่วนแบ่งตลาด และราคา ของไทยและคู่แข่งในตลาดจีน

ผู้ส่งออก	ปริมาณส่งออก (ตัน)			ส่วนแบ่งตลาด (%)			ราคาเฉลี่ย ปี ๒๕๖๑
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	
ไทย	๑๖๗,๗๐๓	๓๒๕,๘๓๘	๓๗๘,๒๑๓	๙๒.๖%	๘๖.๓%	๗๐.๗%	๓๕.๒
อิหร่าน	๑๗	๓,๘๒๐	๘๙,๐๓๕	๐.๐%	๑.๐%	๑๖.๖%	๕๖.๘
โอมาน	๑๑๔	๓๔,๑๐๐	๓๐,๐๐๐	๐.๑%	๙.๐%	๕.๖%	๒๔.๕
โมร็อกโก	๑๙๐	๕๓	๒๐,๕๖๑	๐.๑%	๐.๐%	๓.๘%	๖๘.๐
ปริมาณนำเข้าทั้งหมด	๑๘๑,๑๙๘	๓๗๗,๕๒๐	๕๓๕,๐๐๑	-	-	-	๕๐.๕

ที่มา: GTA (ราคาเฉลี่ยคำนวณจากมูลค่าการนำเข้าหารด้วยปริมาณ มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

๓.๓.๕ ตลาดฟิลิปปินส์

ตลาดฟิลิปปินส์เป็นตลาดส่งออกยิปซัมและแอนไฮไดรต์ของไทยที่กลับมาขยายตัวได้ หลังจากหดตัวในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ทำให้ส่วนแบ่งตลาดของไทยเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อยจากร้อยละ ๓๓.๔ ในปี ๒๕๖๐ เป็นร้อยละ ๓๕.๕ ในปี ๒๕๖๑ อย่างไรก็ตาม ไทยก็ยังไม่สามารถครองส่วนแบ่งตลาดในตลาดฟิลิปปินส์มากที่สุดได้ โดยผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดยังคงเป็นเกาหลีใต้ที่มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ ๔๓.๕ นอกจากนี้ โอมานก็เป็นคู่แข่งรายสำคัญที่เริ่มขยายตลาดมายังตลาดฟิลิปปินส์อีกด้วย (ตารางที่ ๓-๗)

ตารางที่ ๓-๗ ปริมาณนำเข้า ส่วนแบ่งตลาด และราคา ของไทยและคู่แข่งในตลาดฟิลิปปินส์

ผู้ส่งออก	ปริมาณส่งออก (ตัน)			ส่วนแบ่งตลาด (%)			ราคาเฉลี่ย ปี ๒๕๖๑
	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	
เกาหลีใต้	๔๗๒,๙๘๙	๔๗๙,๒๕๓	๕๓๙,๒๑๐	๔๔.๕%	๔๓.๘%	๔๓.๕%	๑๐.๕
ไทย	๓๗๗,๙๑๖	๓๖๔,๙๘๘	๔๓๙,๙๗๓	๓๕.๖%	๓๓.๔%	๓๕.๕%	๒๐.๖
โอมาน	๗๔,๒๐๑	๑๕๘,๓๔๐	๑๖๘,๓๕๐	๗.๐%	๑๔.๕%	๑๓.๖%	๑๔.๑
จีน	๒๙,๒๐๔	๒๔๔	๓๒,๘๔๗	๒.๘%	๐.๐%	๒.๗%	๑๑.๑
ปริมาณนำเข้าทั้งหมด	๑,๐๖๑,๘๙๐	๑,๐๙๓,๐๗๗	๑,๒๓๘,๔๔๓	-	-	-	๑๔.๙

ที่มา: GTA (ราคาเฉลี่ยคำนวณจากมูลค่าการนำเข้าหารด้วยปริมาณ มีหน่วยเป็นดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

๔. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ในปี ๒๕๖๑ คาดว่าจะมีการผลิตแร็ปปซัมประมาณ ๙.๒๘ ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๕,๕๒๘ ล้านบาท และจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ได้ประมาณ ๒๕๓ ล้านบาท ทำให้แร็ปปซัมเป็นแร่ที่มีความสำคัญในลำดับที่ ๔ ของประเทศ แหล่งผลิตแร็ปปซัมของไทยอยู่ในพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ พิจิตร นครสวรรค์ นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี โดยผลผลิตในภาคกลางจะถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ เช่น ปูนซีเมนต์ ยิปซัมบอร์ด และปูนปลาสเตอร์ ในขณะที่ภาคใต้ไม่ค่อยมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องรองรับมากนัก ทำให้ผลผลิตส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๕๕ จะถูกส่งออกไปขายยังต่างประเทศในรูปแร่ดิบ โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน และฟิลิปปินส์

สำหรับสถานการณ์ในตลาดโลก การแข่งขันมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ทั้งแรงกดดันจากคู่แข่งรายเดิม เช่น เม็กซิโก เกาหลีใต้ และอิหร่าน รวมถึงคู่แข่งรายใหม่ที่เข้ามาในตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะโอมานที่เป็นผู้ส่งออกแร่ยิปซัมอันดับ ๑ ของโลกในปี ๒๕๖๑ ที่ขยายการส่งออกแร่ยิปซัมมายังตลาดหลักของไทยมากขึ้นด้วย และเมื่อพิจารณาปริมาณสำรองแร่ยิปซัมที่เหลืออยู่ พบว่าความมั่นคงของทรัพยากรแร่ยิปซัมของไทยน่ากังวลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาคใต้จะสามารถผลิตแร่ยิปซัมได้อีกเพียง ๗-๑๐ ปี ส่วนภาคกลางจะสามารถผลิตแร่ยิปซัมได้อีก ๓๖-๓๙ ปี หากภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ยิปซัมที่เหมาะสมอาจทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนทรัพยากรแร่ยิปซัมในอนาคตได้ ดังนั้นนโยบายการบริหารจัดการแร่ยิปซัมของไทยต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับประเด็นการสร้าง ความมั่นคงด้านทรัพยากรเพื่อรองรับความต้องการใช้ภายในประเทศ เช่น การวิจัยและพัฒนาวัตถุดิบทดแทนยิปซัม (เช่น ยิปซัมสังเคราะห์) การสำรวจและทำเหมืองแร่ยิปซัมในพื้นที่ใหม่ (เช่น พื้นที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย)

อ้างอิง

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม. สถิติแร่ของประเทศไทยปี ๒๐๑๗ - ๒๐๑๘ ปีปฏิทิน (ครึ่งปีแรก). มกราคม ๒๕๖๒.

บุญญวัฒน์ ขุนอินทร์. โอมาน คู่แข่งสำคัญของไทยในการส่งออกแร่ยิปซัม. มีนาคม ๒๕๖๑.

Conrad Prabhu. Oman's gypsum exports jump ๒๕pc in ๒๐๑๘.
<http://www.omanobserver.om>. February ๒๐๑๙.

Global Trade Atlas. <http://www.gtis.com/gta>.

U.S. Geological Survey. Mineral Commodity Summaries. February ๒๐๑๙.